

Posudek bakalářské práce Nikoly Novotné: Časopis Protestant a otázky morálního náboženství

Být krotký – to slovo nám evokuje představu drzosti a dotěrnosti, jak to známe třeba u drůbeže, která si pro něco do zobáku přijde až do kuchyně, a je ochotná zobat i z ruky. Taková krotkost nabývá hanlivého přídechu ve smyslu drzosti, nerespektování místa jí vymezeného. Prostě metafora „zobat z ruky“ je určena podlézavým či ziskuchtivým jedincům, kteří chtějí získat něco zadarmo a nevadí jim ani nechat se ochočit nebo zotročit. Ale slovo může mít i kladný náboj. Když otevřenou dlaň nastavuje Hospodin, pán dobrý a žehnající, který dává ze své ruky to nejlepší, a krotký člověk mu zobe z ruky, neboť mu věří. To je jiná krotkost. S takovou má každý věřící člověk svou zkušenost.

Slovo krotkost se stalo leitmotivem bakalářské práce studentky Nikoly Novotné, v níž nás seznamuje s časopisem, nezávislým měsíčníkem Protestant, který vychází od roku 1992 v nakladatelství EMAN nejen pro čtenáře členské základny ČCE. Pro vysvětlení použití slova krotkost autorka v úvodní kapitole píše, že v roce 2015, kdy v Evropě vrcholila uprchlická krize a kdy vládl strach z toho, že uprchlíci z jiných kultur nás připraví o „evropské hodnoty“, se jistý přispěvatel časopisu Protestant ve svém článku zamýšlí nad tím, co jsou ty evropské hodnoty. Vyjmenovává řadu případů užití hebrejského slova *marpé* ve SZ a řeckého slova *praus* v NZ, jež kraličtí přeložili jako krotkost a jež nese významy jako jemnost, pokora, mírnost, umožňující dokonce i zklidnění, ba zhojení a uzdravení. Autorka tuto krotkost staví do opozice jinému přístupu, celkem běžnému v mediálním prostoru, jímž je silácký způsob prosazování svých zájmů a pravd, říká mu konfrontační přístup. Autorka vsadila na to, že v člancích časopisu Protestant bude nacházet spíše krotkost, oproti té konfrontační divokosti. Slovo krotkost se tak stalo drobným, ale výrazným průvodním znakem, který se objevuje napříč celé bakalářské práce a který jí dává smysl.

Bakalářská práce má svou teoretickou a praktickou část. Cílevědomé vedení teoretického zpracování koresponduje s výsledky analýzy článků, čímž jsou ověřovány a potvrzovány výzkumné otázky. Práce tvoří organicky provázaný celek.

Autorka vysvětluje, že vědomé a individualizované jednání, které není jen slepé v dodržování pravidel místního mravu, vyžaduje určitou kreativitu ve prospěch hledání toho nejlepšího. Jak tuto potřebnou kreativitu individualizovaného jednání dosáhneme, hledá v knihách Jana Sokola, především v *Etika a život*. Jde o chvályhodně a bohatě zpracovaná témata o odpovědnosti dědice, o svobodě s ohledem na druhého člověka, solidarita člověka se světem a s ohledem na budoucnost. Přes Sokolův výklad individualizované morálky se dostává k výkladu pojmu morální náboženství, pro něž má předlohu v knize Desatero v životě židů a křesťanů (autorů Sterna a Pölmanna) a v přednáškách Zdeňka Pince. Ani Desatero nezůstává jen u dodržování zvyklostí dané společnosti, ale vyostřuje témata až tak, že i slovo může zabíjet, i pravda může ubližovat, a nepředejdu-li zločinu, tak jsem sám pachatel zločinu, přičemž zdůrazňuje téma lásky k bližnímu.

Dá se říct, že slovo morálka a morální náboženství koresponduje s takto pojatým slovem krotkost. Tím si autorka připravila prostor pro vyhledávání míst, kde se potvrzuje hypotéza, že autoři článků v *Protestantu* zaujímají stanovisko takové, které přináší onen léčebný účinek krotkého přístupu.

Pro analýzu vybrala autorka bezmála šedesát článků z časového rozmezí let 2011 – 2019, které se dělily do třech skupin podle témat, která jsou autorce blízká, protože o nich ráda přemýšlí, a která byla ve své době aktuální a hýbala celým společensko-politickým prostorem (většinou jsou aktuální i dnes). Jde o 1. problematiku uprchlictví a xenofobie, 2. problematiku LGTB a 3. problematiku genderu a feminismu. Jednotlivé články velmi často podněcují odezvu jiných přispěvatelů, redaktorů nebo čtenářů časopisu, čímž se vytváří diskuze napříč mnoha čísly. Nešlo tedy jen o obsahovou analýzu jednotlivých článků, ale i o analýzu vývoje diskuse přispěvatelů v dané tematické oblasti a porovnávání postojů autorů. Vždyť diskuze není jen prosazování své pravdy, ale diskuze je živá záležitost, živena z příslovecné Platonovy jiskry, která se rozžehne nečekaně, a vede diskutujícího nikoliv cestou vlastního přesvědčení, ale cestou tvoření a vynalézání toho (jak autorka líčí nejen na str. 8) nového kontextu, v němž hraje významnou roli morální přístup, k čemuž nutně patří ohled na druhého, jeho nouzi, nebo jeho štěstí. Pak je šance, že i nepříznivá situace se *zmírní* (přinese mír a smíření) a změní se v něco lepšího, ba nejlepšího. Tuto smírnou a uzdravující schopnost krotkého slova autorů převážně z řad evangelických farářů, učitelů či pracovníků v neziskovkách, ad., můžeme číst v závěrech diskuzí: příklad jeden za všechny (str. 34): „Xenofobii je potřeba změnit na filoxenii, neboť překonávání strachu patří ke křesťanství.“

Autorka na str. 14 říká, že morální náboženství dokáže vystoupit ze svého vlastního stínu a je schopno obstát jako morální i v laickém světě. Čímž odhalila, že ani laik nemá až tak daleko ke křesťanské morálce. Že nezatvrzelý laik má ve svém srdci místo pro víru, lásku, naději, a dokonce porozumění pro moudrost Ježíše Krista. Tudiž krotkost, která je vedena imperativem, aby i mou zásluhou bylo na zemi o něco lépe než předtím. Tuto myšlenku by šlo dotáhnout ještě o kousek dál, a zakončit, že tuto vlastnost, v této práci zvanou krotkost, jde zobecnit nejen na autory článků v časopise *Protestant*, ale na většinu evropské, křesťanskými hodnotami prosycené společnosti, a tudíž potvrdit úvodní motivační text, že krotkost je nápadnou evropskou hodnotou. Škoda, že práce nezavršuje tento závěr výrazněji, ale i tak ho můžeme číst takzvaně „mezi řádky“.

Celou práci hodnotím jako velmi kvalitní, zdařilou, zajímavou a přínosnou. Nemám žádné výtky ani připomínky. Proto navrhuji hodnocení „výborně“.